

Suositus jäsenyrityksille

Kaupan ruokahävikin hallinta myymälöissä

Kaupan ruokahävikkiä hallitaan mm. ennuste- ja tilausjärjestelmillä, tehokkaalla logistiikalla, alennetuilla hinnoilla ennen viimeistä käyttöpäivää ja parasta ennen päivää, sekä elintarvikkeiden luovuttamisella ensisijaisesti hyväntekeväisyyteen, eläinten rehuksi tai teollisten prosessien raaka-aineeksi. Myynnistä poistuneet elintarvikkeet, joita ei ohjata edellä mainittuihin tarkoituksiin, ja jotka siten eivät myöskään kelpaa elintarvikkeeksi, laitetaan myymälän jätastiaan.

Ruoka-apuun luovutettavien elintarvikkeiden päiväysmerkinnät

Kauppa antaa myymättä jääneitä elintarvikkeita ruoka-apuun. Kun elintarvikkeita luovutetaan hyväntekeväisyyteen, on otettava huomioon niistä aiheutuvat turvallisuusriskit. Riskit liittyvät erityisesti helposti pilaantuviin elintarvikkeisiin, joita ovat esimerkiksi tuore liha ja jauheliha, tuore kala, kypsentämättömät einekset ja tuorejuusto. Siksi näihin kylmäsäilytystä vaativiin tuotteisiin merkitään elintarvikelainsäädännön edellyttämällä tavalla viimeinen käyttöpäivä tai viimeinen käyttöajankohta, johon asti tuote on turvallinen käyttää.

Parasta ennen -päiväyksellä merkitään muita kuin helposti pilaantuvia elintarvikkeita; esimerkiksi leipiä, viljavalmisteita sekä säilykkeitä. Valmistaja on määritellyt vähimmäisajankohdan, johon asti tuotteen laatu säilyy moitteettomana. Nämä elintarvikkeet voivat kuitenkin oikein säilytettyinä olla täysin käyttökelpoisia ja terveydellisesti turvallisia myös päiväyksen ylittymisen jälkeen.

Hyväntekeväisyyteen voidaan luovuttaa parasta ennen -päivämäärällä merkittyjä tuotteita. Viimeinen käyttöajankohta -merkinnällä varustettuja tuotteita ei saa luovuttaa hyväntekeväisyyteen, jos viimeinen käyttöajankohta on ylittynyt. Jos tuote kuitenkin on jäädytetty ennen viimeisen käyttöajankohdan umpeutumista, se voidaan luovuttaa jäädytettynä. Tällöin elintarvikkeet on ruoka-apuna luovutettava kahden kuukauden sisällä päiväysmerkintöjen umpeutumisesta.

Ruoka-apuyhteistyön pelisäännöt

Yhteistyöstä ruoka-aputoimijoiden kanssa noudatetaan seuraavia pelisääntöjä, joiden pohjalta kaupan yrityksen ja ruoka-aputoimijan yhteistyösuhde syntyy ja joihin vedoten se voidaan myös tarvittaessa päättää:

- Kauppa noudattaa Eviran ruoka-apuohjetta ja vastaa keinoista, joilla hävikkiä hallitaan.
- Kauppa tekee yhteistyötä ruoka-aputoimijoiden kanssa, jos se on mahdollista ruoka-avun määrän ja logistiikan käytännön järjestelyjen kannalta.
- Kauppa edellyttää ruoka-aputoimijalta sitoumuksen siitä, että se on tutustunut Eviran ruoka-apuohjeeseen ja noudattaa sitä mm. omavalvontasuunnitelman ja vaadittujen viranomaisilmoitusten osalta.
- Ruoka-aputoimija noutaa elintarvikkeet myymälästä sovitusti.
- Kauppa vastaa, että sen ruoka-avuksi luovuttamat tuotteet ovat luovutushetkellä elintarvikekelpoisia.
- Kun ruoka-aputoimija ottaa vastaan ja tarkastaa elintarvikkeen, se vastaa elintarviketurvallisuudesta tämän jälkeen.
- Kauppa ei sitoudu lahjoittamaan tiettyä määrää ruokaa, koska se pyrkii hankkimaan tuotteita myyntiä vastaavasti.
- Ruoka-aputoimija toimittaa kaupalle kuvauksen toiminnastaan ja vakuutuksen siitä, ettei kaupan lahjoittamaa ruoka-apua hyödynnetä liiketoiminnassa, ellei asiasta ole erikseen sovittu kaupan kanssa.
- Kauppa tekee yhteistyöhön niiden ruoka-aputoimijoiden kanssa, jotka noudattavat näitä ohjeita. Kauppa kuitenkin päättää, kuinka monta yhteistyökumppania se tarvitsee.
- Tietosuoja-asetuksen puitteissa kauppa ylläpitää tietoja ruoka-aputoimijoista, joille sen myymälöistä lahjoitetaan ruoka-apuun meneviä elintarvikkeita.

Jäteastian päätyvien elintarvikkeiden elintarvikekäytön estäminen

Jäteastiaan viedään myynnistä poistuneita tuotteita, jotka eivät ole elintarvikekelpoisia. Ne ovat voineet pudota lattialle, niiden pakkaukset ovat saattaneet rikkoutua, tai tuotteet ovat muutoin saastuneet. Myös niiden kylmäketju on voinut katketa, jolloin ne saattavat olla terveydelle vaarallisia.

Vaikka jäteastioissa olevat elintarvikkeet voivat näyttää syömäkelpoisilta, niiden turvallisuutta ei voida taata. Myymälöiden tulisi estää elintarvikkeiden hakeminen jäteastioista. Jättilojen ja -astioiden pitäminen auki saattaa aiheuttaa myös haittaeläinten lisääntymistä kiinteistöllä sekä mahdollisesti kiinteistöön ja henkilökuntaan kohdistuvaa ilkeävaltaa.

Lisätietoja:

Periaatteista elintarvikkeiden hyväntekeväisyyteen luovuttamisessa tarkemmin Eviran ohjeessa *Ruoka-apuun luovutettavat elintarvikkeet, Ohje nro 16035/2*. Ohje löytyy Eviran verkkosivuilta kohdasta Elintarvikkeet -> Valmistus ja myynti -> Elintarvikehuoneistot -> Ruoka-apu.

Suora linkki ruoka-apuohjeeseen (pdf, 1.7.2017):

<https://www.evira.fi/elintarvikkeet/valmistus-ja-myynti/elintarvikehuoneistot/ruoka-apu/>